

Vad händer inom markområdet på EU-nivå?

Else-Marie Mejersjö

EU:s markstrategi för 2030

- Från 2021
- Den övergripande visionen är att till 2050 ska ekosystemen i jord och mark vara hälsosamma och motståndskraftiga.
- Jordhälsa är goda kemiska, biologiska och fysiska förhållanden i marken som gynnar så många ekosystemtjänster som möjligt.
- Strategins syfte är att vara ett ramverk med konkreta åtgärder för att skydda, återställa och hållbart nyttja marken.
- Markstrategin är länkad till och ska fungera tillsammans med andra policyer inom den gröna given bl.a. i EU:s strategier för biologisk mångfald och klimatanpassning.

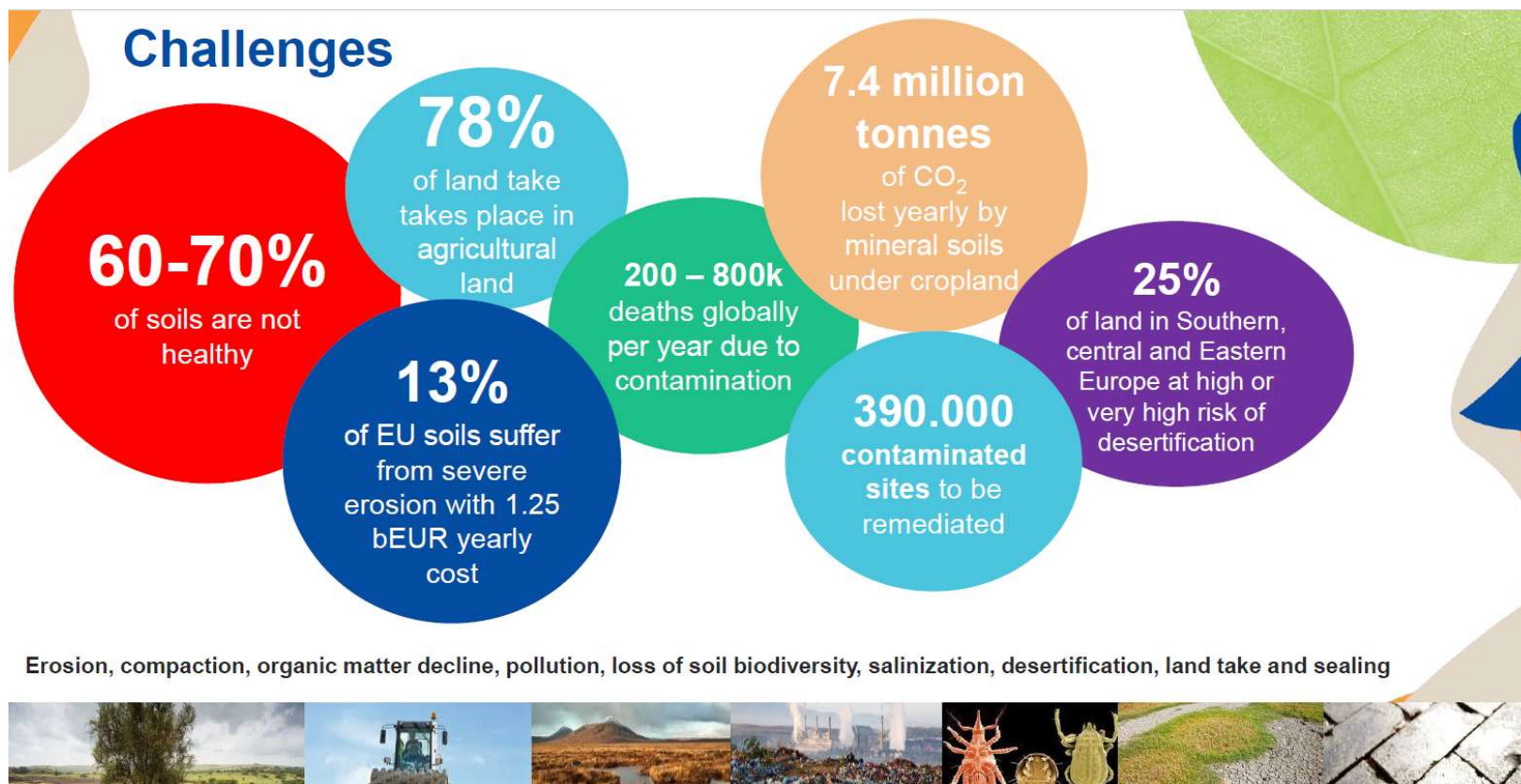
Mål på medellång sikt som ska uppnås senast 2030

- Bekämpa ökenspridning och återställa skadad mark.
- Områden med skadade och kolrika ekosystem ska återställas.
- Uppnå en nettominskning av växthusgasutsläppen i EU på 310 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år för sektorn för markanvändning.
- Uppnå god status i yt- och grundvatten senast 2027.
- Näringsämnesförlusterna ska minskas med minst 50 %,
- Användningen av och risken med växtskyddsmedel samt användningen av mer farliga växtskyddsmedel ska minska med 50 %.
- Framsteg ska göras för att sanera förorenad mark.

Processen att ta fram ett EU-direktiv

0. Markstrategin från kommissionen.
1. *Förbereds* lagförslag av kommissionen efter arbete i expertgrupp och kommissionens expertorgan.
2. *Förslag* till mark- och jordhälsodirektiv före halvårsskiftet 2023 och en konsekvensbedömning.
3. Ministerrådet och EU-parlamentet ska var för sig godkänna och ta *beslut* om kommissionens förslag.
4. Därefter inleds *förhandlingar* mellan Kommissionen, Ministerrådet och EU-parlamentet (trialog).
5. *Beslut* fattas om direktivet efter trialogen och det publiceras.
6. Medlemsstaterna ska *införa* det som står i direktivet i nationell lagstiftning.
7. Åtgärder i t.ex. jordbruket *genomförs*.

EU-kommissions lägesbeskrivning

Kommissionens syn på behovet av ett mark- och jordhälsodirektiv

- Det finns luckor som behöver täckas genom lagstiftning som ger marken samma skyddsnivå som vattnet, havsmiljön och luften enligt kommissionen.
- Markförstöring får konsekvenser över nationella gränser och att den ojämna regleringen hos medlemsstaternas skapar ojämlika villkor för de som måste följa olika markskyddsregler samtidigt som de konkurrerar på samma marknad.

God jordhälsa

- Utgör bas för livsnödvändiga ekosystem.
- Bidrar till lösning på utmaningar som klimatförändringar, bevarande av biologisk mångfald, vattenskydd, markförstöring m.fl. och skyddar människors hälsa.

Mark och den cirkulära ekonomin

- En säker, hållbar och cirkulär användning av schaktmassor.
- **Minska ianspråktagandet av mark och hårdgjorda ytor**
- **Sluta näringsämnes- och kolkretsloppet**

Minska ianspråktagandet av mark och hårdgjorda ytor

- Fastställa ambitiösa nationella, regionala och lokala mål för att minska ianspråktagandet av mark fram till 2030
- Kommissionen ser behov av att tillämpa en markplaneringshierarki
- Definiera ianspråktagande av mark i rättsakten om markhälsa
- Övervakning och rapportering av målen om inget ianspråktagande av mark

Sluta näringsämnes- och kolkretsloppet

- Kommissionen planerar inför ett direktiv om markhälsa bedöma vilka åtgärder som kan bidra till att uppnå målet om att minska förlusterna av näringsämnen med minst 50 % inklusive möjligheten att göra målet rättsligt bindande.

Förebygga jord- och markförstöring och återställa mark

- **En hållbar markförvaltning som standard**
- Förhindra ökenspridning
- Förebygga förorening av mark
- Återställande av skadad mark och sanering av förorenade områden

En hållbar markförvaltning som standard

- Bedöma kraven för en hållbar användning av mark, inklusive möjligheten att fastställa rättsliga krav
- Utarbeta metoder för "hållbar markförvaltning", inkluderande regenerativt jordbruk och ange ohållbara metoder för markförvaltning.
- Medlemsstaterna med nationella medel inrättar "kostnadsfria markundersökningar" till de markägare som önskar.
- Inom ramen för CAP säkerställa lösningar för en hållbar förvaltning av mark och näringsämnen.

Kunskapen om mark måste förbättras

- Överväga att inrätta bestämmelser om övervakning av mark och markens biologiska mångfald samt rapportering till EU om markens tillstånd.

Byggstenar i förslaget till direktiv enligt kommissionen

- Jord-/markhälsa och jord-/markdistrikt
- Övervakning av jord och mark
- Hållbar jord-/markförvaltning
- Definition och identifiering av förorenade områden
- Restaurering/återställning: åtgärdsprogram

Tillägg

- Nettoianspråktagande av mark
- Certifikat för marktransaktioner
- Pass för schaktmassor

Valmöjlighet vid utformning av direktivet

1. Bara frivilliga åtgärder
2. Full flexibilitet att välja
3. Mellanflexibilitet
4. Full harmonisering inom EU

Annan EU-lagstiftning med anknytning till mark som är på gång

- EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur som presenterades i juni 2022.
- Den 22 juni 2022 presenterade EU-kommissionen sitt förslag till en förordning för en hållbar användning av växtskyddsmedel.
- I okt 2022 presenterades en utvärdering av EU:s slamdirektiv inför en sannolik revidering av direktivet.
- I nov 2022 proposal for a regulation establishing a Union certification framework for carbon removals.
- Integrerad handlingsplan för användning av växtnäring kommer under 2023. Kopplar till målet i EU-strategin "Farm to fork" om att minska växtnäringsförlusterna med 50%.